

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Cōfessionale dñi Antonini archiepiscopi Florentini

Antonin <Florenz, Erzbischof, Heiliger>

Argentine, Mccccxc.

Incipit prima pars libri secundi de modo interrogandi penitentes a
confessore de decem precepta legis

[urn:nbn:de:bsz:31-310062](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-310062)

Incipit p[re]lia

ps libri scđi de mō interrogā/
di penitētes a p[re]fessore fm de
cem p[re]cepta legis. et habz ca
pitula. xxiij.

¶ Prīmū p[re]ceptū cōtinet
tria capitula. **¶** Primum

Rū co

le deuz. Circa
hoc p[ri]mū p[re]ce
ptū sic potes
interrogare. et

primo de votis

¶ De votis.

¶ Nota fm magist[ri] se
tentiaz in. iij. disti.
xvii. q. votū est testi
ficatio qđā pmissiois spōta/
nee qđ sit deo de his qđ dei sūt
z fieri debēt. Vel breui[us] fm

¶ Tho. Notū ē pmissio dō fa
cta de aliqđ qđ sit dō acceptū
¶ Ad qđ req[ui]rūt tria. s. dlibera
tio volūtatis. ppositū z pmissio.
vtimū orit ex scđo. scđm
ex p[ri]mo. Si trāsgressus ē seu
omisit implere aliqđ votū licitū.
z si aduertēter cū possit ē
sp[iritu] mortale. Et toties q̄tiens
frāgit. Sec[us] si ex obliuione.
vt qz nō poterat vt ifirm[us] ie
iunare. et hmōi **¶** Si vouit

se aliquid mali facturū. vt vī
dictam: vl maioris boni im/
peditiū. vt nō ingredi reli/
gionē. hoc ē mortle. z sine ali
qua dispēsatōe debet illd in
fringere. Si nimis tardauit
implere. ppter qđ a memoria
excidit omnino. vl venit ad
statū nō valēdi iplere cū p[ri]us
poruisset mortale vidz. Idē
qđ dimisit ppositūz implēdi
cū tū posset. als mora implē
di votū qđ sibi nō p[re]fixit tem
pus n̄ videt mortale. nisi mo
ra esset valde nimia. z nisi ex
hoc ei immineret piculū nō
valēdi implere. vt d̄ voto in/
grediēdi religioez cū tū n̄ ha
beret cām legitimā cogētē di
latōis. tunc etiā est mortale.
¶ Si fecit votū z de re lici/
ta. vt de elemosina: ieiunio: et
hmōi. sed ob malū finē. puta
vt possit facere vīdictā. adul
teriū et hmōi. mortale pecca
tū est. nec tenet illud imple
re. **¶** Si fecit votū abstinē
tie z hmōi. z dubitat vtrum
possit implere vl nō. z sine di
spēsatōe vl pmutatiōe supio
ris. cū possit faciliter recurre
re ad eū: vl ad p[re]fessōrē suū. p
p[re]silio frāgit mortle videtur.
¶ Nota tū qđ viri possūt irri
tare vota vxoz. s. abstinētie

213

inter
ber scđi
tres par
quaz
ult p[re]ter
le ea q̄ vo/
n̄ dicitur
accidit
is qđ nō di
repediet
minus di
are fm or
videlicet p[re]
postea de
d̄ aut oēs
illis qđ so
z nō so
s interro
to circum
pur lupia
non tū est
mortali
cras p[re]
trabunt
q. s. ha
catē op/
z. qz
aliū. s. q
missas ē
diligent

Interrogatorii pars prima

pegrinatiois: elemosine: et accessus ad talē locuz. ⁊ marie vorū elemosynaz. si n̄ habēt nisi dorē absq; alia supioruz dispensatiōe. ⁊ si fiat tal' irritatio etiā sine cā ratōnabili a viro. ā modo non tenet vroz implere talia vota. **Dubius** est de voto hierosolimitano. qz hoc in fauorē fidei emittit̄.

¶ De irritatiōe votoz impubez et filiozū familias ⁊ religiosoz. vide in scōa pre sume. ti. vlti.

¶ Si habēs votū castitatis vl' religionē intrādi ⁊ m̄imonij̄ p̄xit: mortale ē. ⁊ n̄ p̄t̄ p̄sumare illō absq; mortali p̄cō. qz adhuc p̄t̄ illud implere: ⁊ dz aī p̄sumationē m̄imonij̄. post p̄sumationē vero reddere tenet debitū etiā interpretatiue petēti.

¶ Si exigendo sp̄ peccat mortaliter. vnde p̄sulendū esset ei petere sup hoc dispensatiōez a papa. s̄m **Quil. posset etiā ep̄us dispensare nisi esset tal' continens et obseruās ip̄m.**

¶ Si fecit votū stultū ⁊ irritatiōabile. vt icūiare dñica die vel non pectinare caput: vel lauare i sabbato: ⁊ huiusmodi mortale nō est. sed pbibēdus est illud implere.

¶ De voti transgressione

¶ Nota q̄a trāsgressione votozū p̄t̄ d̄ in recōmuni ⁊ cōsuetudine p̄fessor absoluere. qz nō est de casibz reseruatis. s̄z d̄ dispensatiōe ⁊ p̄mutatiōe votoz nō p̄t̄ se iromittere sine sp̄ciali cōmissiōe dyocesanoz: l' alteri? q̄ possit illam dare. **¶ Ep̄i aut̄ in oibz p̄nt̄ p̄mutare vel dispensare nisi i voto castitatis vl' religionis ⁊ tribz vorz pegrinatōis. s̄. hierosolimitani. ad sanctū **Jacobū.** ⁊ ad limina ap̄lorū. id ē romā. in q̄bz voris papa vel summus penitentiarius soli dispensant vel cōmutant.**

¶ De votis habes in secunda parte summe.

¶ De supstitōibz ¶ Ca. ij.

¶ Fecit ip̄e vel fieri fecit
f **cit aliq̄d maleficiuz seu iuxta vl' gare malias in quibz semp̄ sūt incārtatiōes occulte vel manifeste demonū inuocatiōnes. qd̄ sp̄ est mortale. et dignum morte corporali.**

¶ De incantatiōibz.

¶ Fecit vel fieri fecit
f **vl' pcurauit aliquaz incārtatiōez cū sacramentalibz ecclie. vt aq̄ baptismali vel oleo sancto: et h̄mōi ob sa**

nitatē vel aliā causam ē mor-
tale ⁊ grauissimū.

¶ De adoratiōe creaturarū.

I adorauit aliquaz
creaturam faciendo
orōes ad eā. vt ad lu-
nā solē ⁊ stellas cū pmo appa-
rēt: ⁊ hmoi est mortale pctm.

¶ De diuinatiōibz

I fecit vel fieri fecit
aliquā diuinatiōem
ad inueniendū furta
vt ad sciendū ocelta vl futu-
rū. qd sibi contingere p̄t ē mor-
tale.

¶ De arte notoria

I didicit artē noto-
riam. vl vsus ē ea ad
sciendū aliq. vl si v-

sus ē arte nigromātica: mor-
tale ē. et si habz libz inducē-
tus est vt eū p̄burat. als nō
est absoluendus. sicut est liber
Almadel Seriphoras. ⁊ aliū
libri comburēdi sunt. qz mor-
tale est vti eis.

¶ De constellatiōibz.

I ex p̄stellatiōibz vel
planetis sub qbz na-
tus est aliqd iudica-
uit determinate de ouersatiōe
eius. Idē si ex p̄bisonomia.
Credere enī hoīez ex fato vl
p̄stellatiōe vl p̄plexiōe cogi
ad bonū vl ad malū ē hereti-
cū.

¶ De sortibz.

I vsus est sortibz di-
uinatorijs: quod est
mortale: ex leuitate
autē veniale. **¶** Si dedit ali-
quod turpe vtor viro ad co-
medendū. vel alteri vt ama-
ret eaz. vl fecit vl dixit aliqd
turpe ad hmoi. ē mortale. in-
terrogandū est qd fuit illud.

¶ De incantatiōibz.

I fecit vel fieri fecit
aliquā incantatiōez
ob sanitatē psequen-
dam. et quādo hoc fit sciēdo
esse phibitū est mortale cō-
muniter. quādo vero ex sim-
plicitate fieret putando esse
bonas oratiōnes videt venia-
le. Sed si nollet in futurū ab-
stinere neganda est ei absolu-
tiō. quia ex obstinatōe et ma-
licia videt esse mortale. ⁊ in-
terrogandū est de verbis qui-
bus vtuntur. ⁊ de obseruan-
tijs quas addunt.

¶ De breuibz

I fecit vel fieri fecit
vel vsus est breuibz.
que cōiter sūt supsti-
tiosa ex p̄bis vl carta in q̄ fi-
unt. vel modo imponēdi vel
portādi: vl tēpore scribendi.
⁊ inuenta supstitiōne earū im-
ponēdū est qz comburāt. ⁊ si
nolent non sunt absoluendi.

¶ *et 4*

Interrogatorii pars pria

qz tūc est mortale. Si vō pu-
tabant talia esse licita tanq̄
oratioes: veniale videt̄.

¶ De obseruatiōibz tēporū.

Iobseruauit vnam
f diē magis q̄ aliam.

i nō incipiēdo aliqd
tanq̄ malū. vt dies egiptia/
cos. v̄l diē in q̄ occurrit deca-
pitatio sc̄i Jobānis bap-
ste. vel diem ascēsiōis in colli-
gēdis herbis: et hmōi venia-
le videt̄. q̄n ex simplicitate h̄
fit: siue scribēdo aliq̄. v̄l por-
tando ad suspendēdū in aliq̄
loco: si simpliciter credit ve-
niale ē. Si vero hec crederz
animo obstinato tūc morta-
le esset talia obseruare.

¶ De somnijs

Iobseruauit somnia
f faciēs aliq̄s oratioes
et obseruatiōes: et po-

stea ex his q̄ somniat volēdo
de futuris et occultis iudica-
re et p̄nūciare mortale est. ali-
as autē sine obseruatiōe ad-
iuncta adhibere fidē nimijs
somnia peccatū est. et si ex se
nō sit mortale. tū piculosum
est. qz sic diabol⁹ mltos deci-
pit. **¶** Si ex effusiōe olei de
lucerna. v̄l cracatiōe aliq̄rum
anū. vel vlulatu canū. v̄l ma-
gnitudine et cōtinuitate ven-

torū et hmōi. estimauit ali-
qd mali euēturū: qd fatuū ē.

¶ Si estimauit mulieres
couerti in cirtas v̄l alia ani-
malia. et ire de nocte et sugere
sanguinē pueroz et hmōi.
qd est impossibile nisi deo. et
ideo fatuū ē credere. De hac
materia diuinationū incanta-
tionū et omnīū sup̄stitionū
vide clarius in decretis. **xxvi.**
causa. p. totū.

¶ De blasphemā multiplī-
ci dei et sanctorū **Ca. iij.**

Iblasphemauit de-
f um. videlicz dicēdo
eum nō esse iustū et
omnia iniuste disponere. et es-

se acceptorē personarū. v̄l n̄
videre que fiunt. vel non cu-
rare de actibus hominū. vel
proditorē. v̄l sine merito pu-
nire et flagellare eum. v̄l non
posse istud vel illud facere. et
hmōi. quodlibz horū est mor-
tale: cū aduertit qd dicit et in-
telligit. **¶** Si blasphemauit
deum vel aliquē sanctū. q̄ p̄-
prie dicit̄ maledictio. vt ma-
ledictus sit etc. vt fit ex ira sp̄s
ē mortale si aduertit ip̄a v̄ba

¶ Secundū preceptū de iu-
ramētis et periurijs. et ha-
bet capitula duo.

Primum

Ec iures

vane per ipm. **Pri**
mo de iurio. Si
 iuravit in aliqua curia coram
 iudice mendaciose. mortale e
 quantūcūq; alias haberet iu
 stam causam: et qui iudicet ad
 hoc advertēter vt iudex ad
 uocatus procurator et hmoi
 mortaliter peccat. **Si iura**
 vit etiā extra iudiciū in cō
 muni sermone quacūq; ex cā
 vel leuitate vlt vtilitate vlt io
 cositate: vlt qualicūq; modo
 nō solū ad sancta dei euange
 lia et corpus christi et scōz
 sed etiā p fidem: p deū. si de
 me adiuuet. p virginē mariā
 per crucē: per animā suam: et
 hmoi. hoc semp est mortale
 quādo advertit se iurare fal
 sum dicere. et toties quoties
 sic iurādo advertit. **Si iu**
 rante aliquid p certo de quo
 dubitat vtz sic sit mortale ē.
 et p̄cipue iurando in iudicio.
Si iuravit perpetrare ali
 qd quod est mortale. vt face
 re vidictā: nō dimittere p̄cu
 binam: seruare iniusta statu
 ra: tenere secretā iniquā con
 iurationē mortaliter pecca
 vit. nec debet illud seruare.

Si iuravit tenere secretū
 aliqd quod est tractatū in cō
 filio. vel aliud quod nulli est
 nociuū. si advertenter mani
 festat peccat mortaliter ipse et
 qui stimulat eū ad manifestā
 dum. sciens illud esse secretū
Si iuravit seruare statu
 ta alicuius civitatis vel vni
 versitatis aliquod scient ex ill
 trāsgrediendo statutus peccat
 mortaliter. **Si tamen ali**
 quod statutū est abrogatum
 p cōtrariā cōsuetudinē. quia
 quotidie p omnes fit p̄rari
 um et dīu. nō videt̄ piurus
 si non servat illud: eo q̄ non
 habet vim statuti. **di. iiii. §. le**
ges. **Si iuravit p aliquē**
 modū opprobriosuz per dei
 membra vlt sanctorū. vt faci
 unt ribaldi: mortaliter pecca
 vit. quia blasphemia repuca
 tur. **xxii. q. i. c. si quis p capil**
lū. **Si p̄misit se aliquid fa**
 cturū licitū in honorē dei vlt
 aliorū sanctorū. si nō intende
 bat obſuare mortaliter pec
 cavit. **Si autē intēdebat ob**
 ſervare. sed veniente termino
 quo debet implere nō servat
 promissum: cū tamen posset.
 licz cū incōmoditate sua pec
 cavit mortalit. nisi ille cui p̄
 misit añ terminuz relaxet iur

Interrogatoriū pars prima

ramentū qđ facere p̄t: si p̄mis-
sum ī illi⁹ veritatē tm̄ cedat.
nā si ī veritatē alioꝝ v̄l ī ho-
norē dei ⁊ sc̄toꝝ nō p̄t ille re-
larare. sed ad ep̄m v̄l papam
p̄tinz relaxatio v̄l p̄mutatō.
si autē nō p̄t implere excusat̄
a peccato p̄ tūc cuz nō potest

¶ Si quis etiā p̄mittat cuz
iuramento se aliquid facturū
quod non est alicui⁹ importa-
tiōis boni vel mali. vt mater
de verberando filiū: vel d̄ bi-
bendo: vel non. et h̄mōi vide-
tur veniale iuratio ⁊ piura-
tio. Si iurauit sine causa ra-
tionabili. p̄ quibuscūq; mini-
mis: dicendo etiā veritatem.
veniale est. nisi faceret in con-
temptrū. ⁊ inducendus est vt
abstineat. p̄pter piculū piurij

¶ Si induxit aliquē ad iu-
radū: quem om̄ino credebat
falsū iuraturū mortaliter pec-
cauit: nisi essz iudex h̄ faciens
ex officio suo s̄m iurj ordinē

¶ De adiuratōe **¶** Ca. ii.

De adiuratōne que ē
inducere aliquē ad
aliquid faciendū ob in-
uocatōem alicui⁹ rei sacre. et
si est p̄ modū coactōis inten-
dens eū obligare per modū
iuramenti ad aliquid faciendū
vt ad. superiores et alios ī qui-

bus nō habet potestatem est
mortale. sicut adiuratio cay-
phe cōtra d̄nm. Ad sibi sub-
ditos vero est licita eo casu q̄
liceret eis p̄cipe. als nō. ⁊ tūc
adiurat⁹ tenet illō facere vel
dicere: als essz mortale sicut
transgressio p̄cepti **¶** Si ad
iurauit platos vel socios v̄l
inferiores p̄ modū dep̄catio-
nis intendēs reducere ad iu-
ramentū ad aliquid boni fa-
ciendū: non est malū vel veri-
nale. **¶** Si leuiter ⁊ sine cau-
sa est adiuratus: non faciens
illud non peccat. **¶** Tho. Si
adiurauit demones p̄ modū
p̄cis v̄l ad fiendū aliquid ab
eis. v̄l aliqd̄ obtinendū auxi-
lij est mortale. nisi quis face-
ret ex familiari p̄silio sp̄s san-
cti. vel nisi ex quadā simplici-
tate querēs ab obsessis a di-
abolo. sed per modū coactio-
nis licet eos adiurare ne no-
bis noceant. **¶** Si adiura-
uit creaturas irracionales ne
diabolus eis vtatur in nostz
nocumentū: licet. Si autē
vt demon operet̄ in eis mor-
tale est. vt incātatores serpē-
tum. **¶** Si in cantilenis et
turpibus fabulis miscuit de-
um et sanctos. et in narratōi-
bus turpibus ⁊ amatorijs ē

mortale. al's veniale: nisi face-
ret in contemptu dei.

Terciu' pceptu' de obfua-
tōe festiōū p'inet duo capla.

Primū

Abbata

sāctifices. Quia
p'ntū ad determi-
natōem dieꝝ istud pceptū ē
de iure positiuo. ideo hic an-
ngere potes de ieiunijs ec-
clesie. et de auditōne misse

¶ **Primo** ergo si fecit aliqđ
manuale opus dieb' dñicis
z festiuis vel al's pceptis ab
ecclesia extra necessitatē. qz
mortaliter peccauit si p nota-
bile spaciū. secus si fuerit ali-
q' puncta. **¶** Si vero ex neces-
sitate. videlicet qz hostes ex-
pectant v' veniūt inundatō-
nes aquarū et h'mōi. tūc lice-
ret remouere blada et supel-
lectilia et h'mōi: z debēt ob-
seruari de vespera in vespasi.
id ē de sero ad sero. de conse-
di. iij. c. p'nuiciandū. z hic re-
quirūt magna prudentia in
cōsulendo. **¶** Si vendidit l'
emit diebus festiuis nō come-
stibilia de die in diem. vt pa-
nem vinum caseum carnes z
huiusmodi mortaliter pecca-
uit. **¶** Si per modū negoci

atōis non in casu magne ne-
cessitatis. In nundinis tamē
ex quo prelati ecclesiarū tole-
rant si non dimittūt audire
missam fm **De. de pal.** viden-
tur excusari qui mercant' in
diebus festiuis. scz a peccato
mortalis. **¶** Si fieri fecit ali-
quod p'dictorū a suis filijs;
discipulis: suis: laboratoriz
b' sine necessitate peccat mor-
taliter mādās z exeqns. **¶** Si
tū mādās seu mgī vel patro-
nus non habz necessitatē. sz
discipulus eius vel seru' v'
rusticus habz necessitatē. ita
q' aliter nō posset viuere. v'
quia discipulus non obedit
aliquādo magistro in his di-
ebus vendendo vel faciendo
aliquod exercitiū eius artis
pro aliquo tempore. **¶** Et nec
iste nec alius de illa arte vult
condncere eum secū. z aliud
exercitium nescit facere vide-
tur ipse excusari. **¶** Nam si i ob-
sequiū ecclesiarū paupcularz
aliquādo licet aliqd labora-
re diebus festiuis fm docto-
res: q'ro mag' licet p sustēra-
tōe vite ei' i necessitate. tūc
tamē esset eligere aliā artē si
posset. **¶** Similiter de scripto-
ribus pro precio z conficiēti-
bus instrumēta z iudicātibz

Interrogatoriū pars p̄ma

z faciētibz longas dietas nō
causa cupiditatis s̄z necessita
tis. qz nō bene aliter p̄t fieri.

¶ De barbitōsoribz z hmōi
Medicinalia autē semp licet
facere z medicari z talia ven
dere. **¶** Si p̄ torū diē festiuū
vacauit ludis: venatōibz: au
cupijs choreis z alijs vanita
tibz mūdi. Frēq̄nter enī i his
occurrūt mortalia pctā. z si
d̄ se ista nō sūt mortalia. **¶**
etiā mortale pctm̄ diebz festi
uis om̄issum sit graui⁹ parz.
z ideo de huiusmodi confi
tendū est.

¶ De auditōe misse diebus
dominicis et festiuis.

S nō audiuit totam
missam diebz illis. s̄z
om̄isit. v̄l ex stēptu
vel ex cupiditate lucrādi. v̄l
causa eundi ad solaciū. v̄l ad
cōiuiā. seu ex negligētia v̄l
ignorātia crassa mortalz pec
cauit. et toties quoties dimi
sit. Idē si audiuit s̄z nō totā.
dimittēdo notabilē p̄tem. de
p̄se. di. i. c. missas. **¶** Sec⁹ hō ē
si modicam partē misse dimi
sit. **¶** **¶** Q̄s autē q̄s audiat i pa
rochia sua v̄l alibi missas p̄p̄
am de die: v̄l aliā audiēdo. l̄
nō intelligendo s̄ba. v̄l non
audiendo. qz submisse dicit̄.

vel audiat alibi seu a cōcubi
nario: v̄l symoniaco. et hmōi
v̄l non symoniaco z ocubia
rio. ex q̄ plati n̄ puidēt super
hmōi nō videntur simplices
solicitatādi: s̄z dimittēdū p̄sciē
t̄ijs eorū vbi talia abundāt.
fm̄ **¶** De. de pal. z Guil. durā.

¶ Dimittens vero auditōez
misse ex infirmitate vel ex ta
li occupatōne quā nō pōt di
mittere. vt seruire i firmo: vel
alia iusta causa. puta qz ma
ner in castris excusat. **¶** Ex
cusantur etiā puelle que di
mittūtur a parētibz domi.
nō tamē euntes ad choreas.
vidue etiā que manēt in do
mo clause per mēses non ex
cusantur. secus si p̄ dies. xv.
vel p̄ mensem.

¶ De obseruatōe ieiuniorū.
¶ Caplm̄ secundū.

S quis di
mittit ieiunia ecclie
v̄l q̄dragesime: q̄ttu
or tpm: z vlgial festoz chri
sti ac aplozū et setoz post vi
gintiunū annos peccat mor
talz: nisi habeat cāz legitime
eū excusatē v̄l saltē existet se
h̄re. puta cū ē satz d̄bill' v̄l
sibi eē p̄p̄t qd̄ credit nō posse
ieiunare sine notabili corpis

detrimēto. licet fm veritates possit. talis nō videt de facili p̄demnandus de mortali: ex q̄ paratus erat obedire p̄cepto si credidisset se posse. alie est mortale. et toties q̄riens dimisit aliq̄ue die ieiunij. q̄ libet enī dies est sub p̄cepto. sed ante. xxi. annū inducendi sunt iuvenes ad ieiunādum. sed etiā interrogādū ē de numero dier̄ quos dimisit. et q̄da de causa. ¶ Si vero notabiliter anticipavit horā comedendi. puta circa horā terciam sine causa legitima non est ieiunij. vñ et mortale. hora autē congrua est circa nonā. tardare autē post nonā n̄ ē viciū. nisi fiat ex supstitōne. ¶ Si cū ieiunavit ex statu/ro ecclie vñ ex voto vñ ex iunctōe cōfessoris p̄medit d̄sero frustū panis. vel de pluribus fructib̄ aut cōfectiōibus. vñ de vno genere tñ. s̄z in magna quātitate ieiunij fregit. ¶ Si vero aliqd̄ cōfectōnum sumit in parua q̄nitate nō soluit ieiunij. nisi fieret in fraudē ad nutriēdū. s̄z sumēdo aliqd̄ fructuū per modū medicine. ne. s̄. vinum lauet stomachū nō videt esse malū. ¶ Potest autē quis in

die pluries bibere sup̄to p̄radio: et nō fregit ieiunij. nisi si at in fraudē. vt dictū ē. ¶ Debiles et multū laborātes: itinēranter et pegrinantes: p̄gnantes ac nutriētes: pauperes et h̄mōi. quō et q̄n a ieiunio excusentur. vide plenius in summa.

¶ Quartū p̄ceptū de honore parentū. et habet duo. c.

¶ Prīmū

Ab eas i

honorē parētes. q̄re p̄mo. Si dicit verba p̄meliosa vel opprobriosa parētib̄: mortaliiter peccavit: et m̄to magis si b̄beravit etiā leniter. ¶ Idē si p̄entes irrisit. ¶ Si blasphemavit vel maledixit ip̄is defunctis et viuis. ¶ Si non obediit eis in licitis ex p̄ceptu peccavit mortaliter etiā in paruis reb̄. secus si ex negligētia in rebus nō multū ponderis. ¶ Si non prouidit necessitatibus eorum cū posset mortale est. ¶ Si nō impleuit legata facta ab eis ad pias causas. sed multum distulit propter incōmoditatem. cum tamen posset peccavit mortaliter. ¶ Si nō re-

Interrogatorii pars prima

uerēter se habuit: sed ptem/
psit: v'l dure locut⁹ ē. v'l puo
cauit ad irā. v'l nō supporta
uit eos. v'l diligēter nō pu/
dit. veniale est

De gubernatione familie.

Capitulū scōm

I nō pro

uidit magnis neces/
sitatib⁹ vict⁹ z vesti/
tus filiorū: vxorib⁹ seruoꝝ: cū
posset ex auaricia v'l crudeli/
tate mortale est. Itē si pro
pter hoc illegitimos filios mi/
sit ad hospitale. v'l seruos q̄
sibi bñ seruiert. Si non
adhibuit diligentiaz ad h̄ vt
boni essent et mandata dei et
ecclie obseruarent. vt de cō/
fessione: cōmunionē auditiōe
missē. de honestate et hmōi. z
si notabilē in hoc cōmisit ne/
gligentiā: nō curādo vel non
corrīgēdo mortale est v'l ve/
niale graue. Si dixit vxo/
ri p̄ba cōrumeliosa vocādo
scortū z hmōi. v'l verberauit
aspere sine causa rōnabili. s̄
ex iniuria mortale ē. secus si
alias ei dura et aspa p̄ba loq̄
tur. Si vxor cōtendit cū
viro in licitis reb⁹ nolēs obe/
dire: ex hoc puocāseū ad bla/
sphemandū deū vel sanctos.

v'l ad aliud grāde incōueniēs
mortale est. si est occasio data
ad hoc Si vir p̄mittit vx/
orē facere vanitates aut orna/
tus vel tripudiat⁹ z hmōi.
z alia multū puocācia ad la/
sciuiā mortale videt. si p̄o n̄
videt multus excessus veni/
ale. Mater q̄ mittit filias
ad choreas z alias mūdi va/
nitates: et non ducit ad mis/
sam: cōfessionē: cōmunionē
peccat mortaliter. z nō videt
posse excusari a mortli Si
dñs v'l domina nō prouidit
necessitatibus corp̄alibus ser/
uorū et ancillarū. et infirmos
mittit ad hospitale. et nō cu/
rat de necessitate eorū. vel n̄
dat eis habilitatē ad p̄fitei/
dum cōmunicandū: audien/
dū missam cū possit: v'l facit
in festis laborare. mortale est
in quolibet horū. Si ni/
mis dure vel nimis remisse
alias se habuit in guberna/
tōne familie in quo oēs deli/
quunt etiā p̄fecti cōmuniter
veniale est. di. xxv. c. qlis.

Quintū p̄ceptū de homi/
cidio. c. vnum.

Quocci

for eris. z pmo q̄
re. Si occidit ex

tra ordinem iuris aliquē vo-
luntarie. vel p̄ter intentōes
a casu dando operā rei illiciti
te. vt in ludo notio. vt ad sa-
ra. vel etiam rei licite. sed nō
adhibendo debitā diligen-
am. vt proiciēdo regulas de
tecto: mortale est. ⁊ casus epi-
scopi: reseruat⁹. Item si
ex necessitate euitabili ⁊ etiā
ineuitabili. ad quā puenit ex
culpa. puta quia adulter est
innent⁹ a viro mulieris adul-
tere: qui vt moroz euaderet
eum occidit. interrogandus
est de causa homicidij. Si
iudex occidit aliquē innocen-
tem fm iura. vel aliquē nocē-
tem. sed p̄ter ordinē iuris. vel
fm p̄cessum ordinariū. s; nō
habens legitimū dominiū.
vel habens potestātē sed nō
ex iusticia sed ex vindicta vl
auaricia vel crudelitate. ⁊ est
casus episcopalis. nisi in vlti-
mo puncto. Si mulier ḡ-
uida quesuit abortum p̄ me-
dicinas: vel labores: vel per
aliū modum. etiam si non se-
quatur effectus est mortale i
ea. et in quolibet consulēte et
coopante ad hoc. non tamē
est casus episcopalis. Si
vero sequitur effectus et pu-
erperū erat formatum ē vte

ro: homicidij est in ea. et in
cooperante ⁊ consulente. vñ
de casu episcopalis est. In
aliquib; etiam locis si non se-
quitur effectus per synoda-
les constitutiones est episco-
palis. et alicubi est ex comu-
nicatio Si occidit mater
filiū vel filiam sponte ad oc-
cultandum crimen suū gra-
uissimum est. et multo plus
si non baptisatus. Si pa-
ter filiam. vel frater sororem
fornicantem. si vir vxorem.
si vxor virum propter odiū
vel amorem ad aliquem ali-
um. si filius patrem vel ma-
trem ex ira vel auaricia. vel
fratre frater grauissima sunt
et digna magna penitentia:
et episcopo reseruata. Et
nota q̄ episcopi solent comu-
niter eos mittere qui ire pos-
sunt pro casu homicidij ad
penitentiarios curie: ad ter-
rorem incutiendum. Si ta-
men nolunt possunt absolue-
re tales per se vel per alios.
ideo pape non reseruatur
Si mater vel nutritrix sus-
focat filium vel filiam quem
tenet iuxta se inaduertenter
opprimens eum mortale est
propter negligentiam. et est
episcopalis.

Interrogatorii pars prima

Si mulier grauida p̄ter i
tentōem abortiū. si cōmīssisset
sibi notabilē negligentīā. pu
ta qz nimis saltauit. vel quia
nimis inordinatē laborauit. l̄
p̄pter inordinatas lasciuias
non esset absqz mortali pecca
to. Idem in viro v̄l alio p
cutiēte eam v̄n hoc sequitur
Sec̄ v̄ro si non esset i causa
Si quis etiā non occidit t̄m
mutilat aliquod mēbruz. v̄l
reddit inutile. aliter extra or
dines iuris. vel vulnerat vel
alias pcutit aliquē ex iuria
peccat mortal̄. Item si iniu
ste incarcerat. vel tenet p vio
lentīā ne liber possit abire. ni
si faceret p punctū temporis
ad impediendū malū eius

Si clericū habentē tantū
primā tonsurā est excōmuni
catus. Si quis verbo v̄l
mandato. scz mandando: per
suadendo. cōsulendo: ratifi
cando vel incitādo coopatur
aliquod predictoz v̄l mortē
vel corpalem lesionē peccat
mortaliter. etiā si nō seq̄t effe
ctus. S; si seq̄tur effectus qui
us est. et si percussit. v̄l h̄mōi. i
carceratus esset clericus v̄l reli
giosus in quolibz predictoz
casuū percutiēs v̄l includēs
est excōicatus. nisi esset plar

elus qui hec faceret cā corre
ctōis Et vbi in pdictis. s.
mandato p̄silio coopatōe v̄l
facto si esset enormis iniuria
facta clerico vel religioso nō
potest absolui citra sedē apo
stolicā vel legatū vel summū
penitentiariū. Secus vero
si non esset enormis iniuria.
De h̄mōi materia habes dis
fule i. iij. pte sūme. Enormis
iniuria dicit̄ q̄n ad mē
tilatōem mēbri seu effusioē
sanguinis magnā. s. p̄ vuln
illatum p̄cessum fuerit. Aut
si in ep̄m vel i abbatē p̄prie
manus violenta iniecta sit
vt. c. cū illozū. de sentē. excō.
Aut enim dicit̄ enormis ar
bitrio boni viri ex circūstan
tijs. locozū: temporū: p̄sona
rum. vt insti. de iure natura
li. §. atrox. Vel si est facta re
ligioso. quia non absoluit ta
lis citra sedem apostolicā v̄l
legatum eius: vel eius sūmū
penitentiariū. Secus vero
ro est si non esset enormis

Si quis interfecerit vel
mandauerit vel fecerit inter
fici aliquē christianū p̄ assassinos. etiā si non sequat̄ effe
ctus est excōmunicatus et de
positus omni gradu ordie et di
gnitate seclari v̄l eccliaistica

si receptor et defensor huiusmodi assassinoꝝ. c. p. h. u. a. ni. de homici. li. vi. Dicunt assassini quidam heretici. vide d. h. in. iij. pre. sume. ti. i. Si quis desiderat mortem alteri delib. berata ratione in malum alterius. siue ex odio siue inuidia siue ex auaricia. ut habeat et bona. ut et luxuria ut aliam accipiat. ut et supbia ut in plati. one succedat. ut ex acedia ne habeat causam gubernandi eum. ut ut sit magis liber et non habeat corripientem. in quolibet horum est mortale. sec. autem si desiderat ne ipsemet ille deum amplius offenderet ne peior efficiat. aut ne bonis personis vel ecclesie dei noceat. sic tyranni. Si vero quis ex impatiente et ira percutit seipsum iniuriose peccat mortale. et si clericus sit excoicatur. sec. si ex zelo duobus modis ad reprimendam carnem vel temperationes. non tamen licet abscidere aliquod membrum. alio peccat mortale et efficiat irregularis. et si esset laicus esset excoicatus. Si occidit vel vulnerat aliquem in loco sacro esset sacrilegium et ecclesia violata. Si per violentiam etiam si sit officialis eduxerit malefactorum et debitorum de loco sacro. l. fecerit capi eum

peccat mortale Si fecerit vel fieri fecerit corneamentum. vel aliud spectaculum ubi sit piculum vite: mortale peccatum est.

Sextum preceptum de luxuria actuali et speciebus eius. c. unum

Qn me

chaberis. Luxuria actualis que committitur extra matrimonium species est mortale peccatum in omnibus speciebus suis. que omnes hic ponuntur. quia distincte oportet eas profiteri et interrogare profiteres si a seipsis non dicunt. nullo modo tamen necesse est interrogare de his omnibus nisi necessitas cogat: ne quis addiscat quod nescit. sed prout convenit personis que profiterentur. et cum habent ultra species non est ultra descendendum ad alias precipuas circumstantias non necessarias. et caute ac honesto modo interrogandum est. Si cognovit solus soluta. que dicitur fornicatio. et si est meretrix vel serva sua vel alterius. vel vidua. et etiam si tales induxit ad peccatum. Si tenuit concubinam. et quanto tempore. quia ultra fornicationem est ibi scandalum primorum. quia publicum licet sit fornicatio Si virginem defloravit extra matrimonium: quod dicitur stuprum. et

Interrogatoriū pars prima

si seduxit eāmittēdo ducere
i vxorē cogēd⁹ est in foro cō/
sciētie. v^l ducere eā in vxores
sibi. vel eam dotare si potest.
z iniuriatus est pētib⁹ eius/
dem si hoc nescierūt. Si
i⁹pe solut⁹ cognouit vxorē al
terius. v^l i⁹pe vxorat⁹ cogno
uit solutā: quod d^r adulterū
z est duplex qū vterq⁹ est cō/
iugatus. Si intulit violē
tiā alicui: qd dicit raptus. z
si contra voluntarē pēcū g/
uius est. Si nupte v^l vgi
ni vel moniali grauissimū ē.

Si cognouit p sanguineā
suā: vel cōsanguineā vxoris
sue v^l q⁹ ad quartū gradū cō
sanguinitatis vel affinitat⁹.
z dicit incestus. Idē de muli
ere que pmitit se cognosci a
cōsanguineo viri sui. Si
cū moniali scelus est opatus
v^l cum habēte p⁹fessionē ca/
st⁹ritatis. z d^r sacrilegiū. Idē
si mlier cū clerico religioso p
laro: ordiario: z h⁹mōi. Si
cognouit p matre l⁹ quā tenu
it ad baptisimū filiā spūalē l⁹
crisma. v^l qm audiuit in con
fessione. z d^r incest⁹ v^l sacrilegi
um. Idē de mliere q⁹ cū ppa
tre semiscuit voluntarie.
Si p senetipm vigilās z vo
luntari⁹ se polluit. z dicitur

mollicies. sine manib⁹ p⁹prijs
vel alijs modis. de mō nō est
interrogandū. Si cū ma
scul⁹ opatus est turpitudine.
vel semia cū semia. v^l vir cū
muliere extra vas debitū. et
dicit viciū sodomiticū Si
cum brutis opat⁹ est nephas
z cū quib⁹. z dicit viciū besti
alitaris. Si dieb⁹ festinis
aliq⁹ h⁹ opatus est. q⁹ gū
us est. fm alijs vero necesse
est p⁹stiteri h⁹mōi circumstantiaz
q⁹ mutat specie peccati Si
in ecclia v^l in loco sacro ali/
quod p⁹dictorū cōmisit. quia
dicit sacrilegiū. z p h⁹ violat
ecclia. z si ist⁹ eēt manifestus
esset recōciliāda ecclia De
pctis h⁹ q⁹ omittūt in coniu
gio. s. tactib⁹ z actib⁹ inhone
stis et osculis ac verbis z hu
iusmodi dicit in. c. d luxuria
Nota tamē q⁹ d iure p⁹mu
ni pctā luxurie nō sunt refer
uata epis. nec p aliquo illoz
est lata sentētia excōmunicatō
nis a iure. Sed cōmuniter
p synodales cōstitutōes epi/
scoporū aliquos ex dictis ca
sibus sibi magis reseruāt. vt
incestū. sacrilegiū. scz cū mo
nialibus. Aliqui vero episco
pi viciū bestialitatis. alij etiā
viciū sodomiticū. z quedam

alia in quibus est lata sententia excommunicacionis p synodales constituciones. Et ideo quere in dyocesibus in quibus audis confessiones.

Nonu pceptu de luxuria mentali. et ei spsb. ca. vnu

E nota q

e cogitaciones pmittere di aliquod peccatus luxurie que sunt cu consensu rationis semp sunt pctā mortalia. et contra hoc pceptum. Non desiderabis vxorē pximi tui. Et sunt diuersaz species: sicut sunt opa carnalia. licz nō ita graua mortalia si cut opus exterius pmissum. Et cū dicit penitēs se habuisse cogitacōes quibz ex ratōe consensit. interroget cōfessor erga quas psonas: et cū quibus habuerit. quia si erga cōiugatā est adulteriuz. Si ad solutā: et ipse sit solutus ē fornicatio. Si cū psanguinea ē incestus. Si cū masculo est sodomiticū. Si cū virgīe extra matrimoniū ē stupr. Si cū religiosa est sacrilegium. Si p violētā ē rapt. Inrogādum etiā est qtiēs habuit hmōi cogitacōes ad aliquaz qz toties peccauit mortalit.

Si p iternalla tpm hmōi fecit. vtz ex rōne desiderat fornicari cū aliq. postea p se occupat in aliq negotio. v' cogitat de gubernatōe domus: et hmōi. et exide itez dliberat fornicari: peccat denuo mortaliter. et sic deinceps. Sed si continue versat i tali cogitacōe p horas. vnu tm peccatum est. sed tanto grauius qnto diuti' pseuerat cogitacōe. Itē si mutat cogitacōnes de vna psona ad aliā: vel ad diuersam speciē cū eadez psona deliberas per se de qlibet. semper de nouo peccat mortaliter. Unde si centum mulieres videret vnam post aliam. et ad quamlibet specia liter animū determinat centum mortalia cōmittit. Secus si vna cogitacōe hoc appetit. quia vnum est habens deformitatē tot peccatoruz. Interrogandū est si diebus festiuis discurret p ecclesias puocando mulieres. et si phyllocaptus ex aliqua secur' est eam. et quāto tēpore. Quod dicitur de viro idem dicendum est de muliere erga vīz.

De delectatōne morosa i cogitacōe supra dictum est in capitulo de luxuria.

Interrogatorii pars pria

Si mulier temptat habere amatores. et cum proderit aliquem vel aliquis proderi vel eam amari carnaliter. ponit se ad fenestram. vel vadit per aliquem locum ut videatur ab eo. vel ponit se in ecclesia vel alio loco publico ubi discurrunt iuvenes ad proferendum. mortale est. etiam si non appetat peccare cum talibus. quia occasione ruine prestat. extra de iniuriis. et dam. da. c. fi.

Septimum preceptum de furto non faciendum. et de usuris: quod diuersis modis fit. et habet octo capitula

Urtum

non facies. De usurpatione rei aliene que in precepto prohibetur. Nota quod in omnibus instrumentis scriptis est mortale peccatum. et tenet ad restitutionem etiam si res capta est. Quod si ille ignoratur non inuenitur pauperibus eroganda est. et non solum quod accipitur. sed etiam heres eius. si tamen de bonis eius ad eum peruenit. c. michael. extra de usuris.

Circa usuram que primo.

Inmutauit pecuniam numeratam: vel aliquid eorum que visum sunt. ut frumentum: vinum: oleum. et homini. intentione aliquid recipiendi ultra suum capitale. et illud

plus quod accepit tenet restituere Si mutuauit super pignus rei mobilis. puta vestitus: equi. et homini. vel immobili. ut domus agrum et homini. et interim accipit usufructus pignoris dum alius tenuit pecuniam suam usura est. Et accipit tamen casus quoniam gener accipit possessionem in pignus a socero suo quousque dat sibi dotem. et sustinet onera magistrum nutrimento uxorem suam extra de usuris. c. salubriter. Si posuit pecuniam penes mercatorem vel artificem cum intentione aliquid recipiendi utilitatis. licet non fiat pactum de hoc. sed ponit in discretione eius volens in omni casu capitale suum saluum: usura est. sed si vult ita precipare de damno sicut de lucro. tunc licet etiam cum pacto. et in hoc solent etiam offendere mulieres de dotibus suis. et dicunt vulgariter deposita. sed est usura. c. plerique. xiiij. q. iij. in textu et glo.

De soccedis animalium.

In soccedis animalium pecorum bonorum et huiusmodi ita paciscitur ut capitale sit saluum est usura sed si non est saluum: sed nimis grauat una pars non est usura sed

Fo. L.

iniusticia. Si in emptioe fructuū terre vel aliaz rez ex eo q ante per aliqs mēses q̄ recipet fructus: vl alias res soluit p̄cio. et p̄p̄t̄ emit m̄nus iusto p̄cio. vl si valebat decē emit p̄ nouez: vsura est. Sec^o si faceret h̄ qz d̄sil̄ p̄t etiā minus valere q̄ illō qd̄ soluit. vicz octo.

De venditōe ad terminū.

I vendidit ad credē tiam seu terminū p̄ nos laneos. lineos. d̄ serico: vl alia q̄cūqz maiori p̄cio q̄ ad cōrantos. qz si vēdit sic pl^o iusto p̄cio rōe dila tōis: vsura est. Si vero non vendidit pl^o iusto p̄cio. s; nō vult facere ita bonū foruz ei sicut illi q̄ dat pecuniā numeratam sibi: nō ē vsura. Tho. z extra de vsuris. c. nauigāri. et. c. in ciuitate tua.

De cambijs

I fecit cambia minuta. puta de vno floze no aureo ad monetā vl ecōuerso accipēdo aliqd̄ p̄m̄munem cursum nō ē illicitū. Si fecit cambia realia p̄ lras de loco ad locū. z n̄ ficta ē licitū moderatū lucz.

Si fecit cambia q̄ vulgari ter dicunt sicca. vt p̄ vene

ros a libze de grossi: vsura ē. qz realiter est ibi mutuum. s; sub spelucris. hec frequētant̄ Florentie. Si tutor l̄curator pupillozū. vl p̄curator z factor cuiuscūqz pecuniā pupillozū vel patronozū dedit ad vsurā in vtilitatē illorū: vltra peccatū mortale cōmissum in casu q̄ illi nolit vl neqant restituere. qz illi qui habuerūt vtilitatē p̄ncipaliter tenēt. s; nō restituētibz ill tenēt p̄curator tutor z curator et hm̄oi. Si q̄s emit agz vl domū mlto maiori p̄cio q̄ valeat. intēdens q̄ vēditōz reemat ab eo deducens h̄ in pactū. et ip̄e interim fruct^o recipiat: vsura palliata ē.

De mutuantibz sub spe

I q̄s p̄pter pecuniā mutuatā aliqñ petit vl sperat p̄ncipaliter habere ab eo aliqd̄ obsequiū vl vtilitatē que p̄cio possit estimari. vt opa laboratorū vel boum ad colendū terras. vl mutuatōz iumētōz: vl aliquod donū. vel vt procuret ei officiū vel beneficiū ecclesiasticū vl seculare. Uel q̄ det sibi propter hoc plus de fructibus terre ei^o q̄ colit vsura est. Et quando p̄pter

Interrogatoriū pars prima

hō ab eo cui mutuauit: sed ab alio vt a dño vl' a cōitate recipit utilitatē. exinde dicitur lud paupibz erogare.

De accipiētibus ad vsurā

I q̄s accepit mutuo ad vsurā nō ad puidendū sue necessitati. sed vt det ipse ad vsuram. vel ludat: vl' alias male vtat peccat mortalz. Idē si eū inducit q̄ als nō erat feneratorus. Pe. de pal.

De facientibz statuta i sauoze vsurarioz.

I fieret statutū i aliqua ciuitate vl' castro vel loco q̄ vsure soluant. vl' q̄ solute nō possint speti. aut repetite nō debeāt restitui: excōicati sunt q̄ faciunt hmoi statuta: et q̄ iudicant fm ipa. Tñ illi q̄ faciūt capitula cū iudeis: vt dñi et pmutates p̄nētia q̄ possint feneratori. vl' q̄ nō possint repeti i iudicio vsure extorze ab eis z hmoi vident incidere i hāc excōicatōez. Dñi hō q̄ h faciunt et ciues qui hoc p̄sūt. extra de vsur. cle. ex graui.

Capitulū II.

D emprōne hō denarioz mōtis vt Florentie: vl' imp̄sitorū

vt venetijs. vel locozū vt Janue. quia aliq̄ ponūt p̄tractū esse vsurariū. alij vero nō. s. p̄rium tenentes. Ideo nemi ni p̄sulas vt faciat cōtractū. factū vero si potes inducere vt post mortē ipius vel vni alterius finiat vel satisfaciat cōmunitati: vel det paupibz. bonā erit. Si vero nō vult adherens opiniōi contrarie. non facile p̄demnes. qz in huiusmodi fm doctores nō est p̄cipitāda sententia. de his z alijs supradictis habes i sez cūda p̄e sūme. ti. ij. de vsur.

De fraudulētia q̄ mltis modis p̄mittit La. III.

D E fraudulētia q̄ fit vel in rei substantia: vendendo vnaz rem pro alia. vt vinū limphatuz p̄ puro. carnes pecudinas p̄ castratis. cerā z aromata cuz alijs mixturis. vl' in q̄ntitate dando mensuras z pondera diminuta. puta vncias nonē pro libra. vel in q̄litate vt rē prauaz p̄ bona. vt pannū ferum corium aromata anima lia d̄fectuosa fruct⁹: et hmoi. z in his si notabiliter damnicauit. p̄imū. peccauit mortaliter: et tenet ad restitutōez Si paz l' pl' intrēda vēialz

et paupib' eroget. Si vē
didit rem aliquā multo ma
iori p̄cio q̄ valebat fm̄ om̄i
nē estimatōem illius sp̄is ad
uertenter peccauit mortalit.
z tenet ad restitutōem: si pro
pinus notabiliter ledit. sec̄
si parum. Idē si emit mi
nori p̄cio q̄ valeat ex ignorā
tia veditōris. Si fraudā
uit iustas gabellas et peda
gia tenet cōmunitati restitue
re. A multū v̄l etiā parū: s̄z tñ
intēdens ml̄tū mortale ē
De falsificatōe. Ca. III
I q̄s falsificauit ali
quod instrumentū:
v̄l falso scienter v̄tit
v̄ltra mortale tenet ad omne
dammum quod inde sequit.
Si quis falsificauit litte
ras papales vel falsificat̄ sci
enter v̄titur est excoīcatus.
cui' absolutio pape reseruāt
Si quis ex falsa causa sug
gesta qua exp̄ssa nō obtinuit
ser beneficiū quod recepit. li
cet nō sit excoīcatus tñ te
netur ad restitutōem ei' quod
sic recipit seu ad renunciatōz
beneficij vel reassignatōez z
hm̄oi. Si quis falsifica
uit monetas v̄ltra pctm̄ tene
tur ad restitutōem. Idem si
falsis scienter v̄titur. z etiā ip̄e

qui in hm̄oi fuit deceptus.

Si quis falsat mensuras
vel pondera ciuitat̄ l' cōmu
nitatis: vel falsis scienter v̄tit:
v̄ltra mortale tenet ad f̄stiru
tionē z omniū dānoz inde se
quentiū. Si quis falsat l̄ras
p̄latozū vel sigilla v̄l alioz
v̄ltra mortale tenet ad satisfā
ctōem omniū dānoz inde se
q̄ntium. Idem de falsificāte
libros v̄l alias sc̄pturas in
dammū aliozū. Et nota q̄
contra falsificātes instrum̄ta
vel constitutōes p̄ synodal̄ es
litteras vel alia in aliquibus
locis lata est sentētia excom
municatōis.

Excoīcatio papal'

I q̄s i bullis papali
bus apponit l' remo
uet vnā l̄raz l' p̄ctū fm̄ Do
sti. ē excoīcat' excoīcatōe pa
pali q̄ fit i curia. nā i iure cōi
nō h̄r. z h̄ si bulle h̄nt vigorē.
nā si exp̄rass̄ eaz valor. pu
ta qz erat gr̄a ad t̄pus z exp̄
rass̄ si totū raderet nō icurre
ret q̄s excoīcatōz. nec i aliq̄m
penā. Richard'

Lapl̄m q̄ntū de iniusticia
q̄ fit in iudicio.

De iniusticia h̄o q̄ fit
a iudicib' assessozib' z no
aduocat' p̄curatorib' z no

Interrogatorii pars priā

rarū. et de quibus debet interrogari dicitur infra. Si officialis quicquid dat iniustā sententiā. scilicet enter vel ex ignorantia crassa et supina. tenet parti lese ad satisfactōem oīs damni. nisi satisfaciat ille pro quo lata est sententiā. et si sit assessor vel alius qui ad hoc copatur. et peccant oēs mortaliter. Aduocatus et procurator qui sciēter defendit iniustā causā. Si obtineant si teneant parti lese ad satisfactōem insolidū. Si non satisfaciat clientul. Idem si perdidit iustā causā ex ignorantia crassa vel negligētia.

Accusator et testis sciēter precedentiē contra aliquē falso tenent de oīni dāno ipi accusato. et peccant mortali. Domini qui grauāt subditos in collectis iniustis: tenent ad restitutionem. et de vicijs eorū de quibus sunt interrogandi habes in tertia parte. c. ij.

De furto Caplm. vi.

Item rem aliquā occulte inuito dño non solum abstulit ab extraneo. sed etiā fili. parētib. vxor viro. seruus dño. discipul. magistro. soci. socio. sanguineus consanguineo. furtum est. Si est quod notabile damnum

unde et mortale: et tenet ad restitutionem. Secus si quod minimum: ut aliquos fructus: et quadrinū et hmoi. Si res sibi mutuata retinuit. vel etiā rem alterius venientē ad manus eius non restituit: furtum fecit. nisi ille tantūdem habere de suo certitudinaliter quod non vult restituere. Si inuenta que non habent pro dēre licito non restituit sed sibi retinuit. Et si post inquisitionem non reperit cuius sunt inuenta: debet pauperibus erogare: aliter esset mortale: nisi ipi ut indigenti darent. De thesauris inuentis multū statuit consuetudini. Si usus est pignore ad sui utilitatē contra dñi rei voluntatē. Si usus est remodatus ad aliū usum quā fuerat remodatus vel rem deposita sine licētia deponētis. nisi presumat dñm rei esse contentum tenet hmoi de illa utilitate.

Si religiosus dedit de bonis monasterij sine licētia superiorū habita vel prescripta. Idem si aliqd occulte recipit vel retinet: quod est mortale et propriarius. Si platus expendit bona ecclesie in turpes vel deputata reparatiōi ecclesie vel pauperibus vel bona monasteriorum.

peccat mortalz. Si aliq̄s recipit a religiosis aliqd sine causa rōnabili. v'l p turpitu/dine: v'l lucri acq̄sitiōe. v'l causa amicitie et parētele sine aliqua indigentia.

De sacrilegio qd̄ omittit̄ circa res sacras. Ca. viij.

E sacrilegio qd̄ ē circa res sacras. Si imposuit v'l dedit su p hoc p̄siliū vt imponerent collecte clericis siue eccl̄iasticis psonis nō habita licētia a romano pontifice. et si secutus est effectus vltra mortale tenet ad restitutōem. et nisi post admonitōez desistat est excomunicatus. Si fecit v'l fieri fecit statuta p̄tra libertatem eccl̄iasticā. v'l cōsuluīt fieri: vltra mortale tenet d̄ dānis factis. estq̄ excom̄icat̄ ip̄e. necnon sc̄p̄ores et iudicantes fm̄ ea. Si usurpauit patronatū de nouo alicui⁹ eccl̄ie vacantis v'l monasterij. v'l locoꝝ p̄iorū. v'l bona ip̄ozū locoꝝ vacantiū est excom̄icat̄.

Si abstulit res sacras vt calices et paramēta d̄ loco sacro. aut rē sacrā de loco non sacro: et furans in eccl̄ia res non sacras. Si effregit locū sacrū. vt portas eccl̄ie. vel

locū religiosuz. v'l portas cōuētus: vltra peccatū et obligatōem ad restitutōez tenet de iniuria et d̄ damno. et est excomunicatus. et aī denunciatōem p̄t absolui a dyocesano. Post denūciatōez nō solū a papa v'l penitentiario. c. que sti. extra d̄ sen. excō. Si fecit incendiū studiose in loco sacro v'l religioso. idē iudiciū est sic de effractorē. vt dicto c. puenit. Incēdiarij autē alioꝝ locoꝝ de iure cōi n̄ sunt excom̄icati. In aliq̄b; autē locis sic p̄ synodales constitutōes

Si legata facta eccl̄is v'l alijs p̄ijs locis aut paup̄ib; non soluit integre. et si nimis differt peccat mortalz. nisi i; possibiliras eū excuset. et alibi est excom̄icatio synodalis. Si clericus recipit b̄n̄ficiū symoniace: vltra vicium symonie oēs fructus illi⁹ b̄n̄ficij furtiue accipit et tenetur ad restitutōem. Si platus eccl̄ie ex dolo l' lata culpa amittit b̄da eccl̄ie tenet ad restitutōez. Si nō dedit laicus decimas vbi p̄suetū ē dare tenet ad restitutōez.

De rapina violēta. ca. viij

Rapina est qm̄ res iniuste auferit p̄ violen-

Interrogatorii pars pma

ciam. Si rē alteri? rapuit
vltra mortale ⁊ restitutorz ad
quā tenet dz etiā petere veni
am si pmode p̄t de iniuria vi
olenter illata. Si q̄s ē pi
rata pdans i mari q̄scūq; in
differēter: vltra mortale ⁊ re
stitutiōem ad quā tenet ē ex
cōicatus papali excōicatioe.
vt p̄z p̄ p̄cessum q̄ sit annua
tim i curia s̄ hmōi. sec⁹ vero
est de illis q̄ faciūt hoc p̄cise
p̄tra illos cū q̄b; habēt bellū

Si q̄s ē dep̄dat⁹ romipe
tas vlt cuntes l' redeuntel ab
vrbe rome: l' dep̄datus ē por
tantes necessaria ad vsuz cu
rie est excōmūicatus a papa.

Si in bello iusto dep̄da
tus est etiam inimicos: vltra
mortale ⁊ restōnem nō dz ab
solui nisi disponat i illo ⁊ in
omni alio iusto nūq; se repi
re. Si i bello iusto abstu
lit ab amicis. sic faciūt stipēdi
arij l' ab eccl'ijs inimicoz: te
net̄ r̄stituerē. Si iuasit ho
stilitē: l' discurrat p̄ terras ec
clesie. vltra pctm̄ ⁊ restōez est
excōicatus excōicatioe papa
li p̄ p̄cessum curie annuales.

Nota q̄ oēs dātes p̄siliuz
ad aggredie dū siue sumēduz
aliquō bellū iustū: sine q̄z p̄si
lio nō fuillz factū: vlt fieri nō

poterat: tenent insolidū d̄ oi
bus dānis inde secutis. Dec
Ray. ⁊ alij. Si p̄cipauit
in crimie rapine vlt furti l' al
terius iniuste dānificatiōnis
in aliq; infra scriptoz modoz
qui cōtinent in his p̄sibus.
Iussio consiliū cōsensus pal
po recursus. Participāsi mu
tus nō obstās nō manifestās
tenet̄ insolidū. i. in totū de oi
dāno securo q̄uscq; isti q̄ pas
sus est satisfactū sit. Inuelli
ge tamē h̄ cū distinctōe. vicz
ad p̄mū p̄sum de tali iussioe
vlt p̄silio vlt p̄sensu cooperatiōis
vlt palpo. i. adulatōe. l' recur
su. i. receptōe latronū l' reruz
ablatay. tali dico adulatōne
et recursu q̄ sine hmōi nō fu
isset facta rapina vlt dānū. ali
as non teneret nisi inq̄tū p̄
uenisset ad eū de re rapta. vel
de q̄nto dāno fecisset cū suis.
vlt q̄ntū plus fuisset factū p̄
pter aliqō p̄dictozū ab eo fa
ctorū. Quātū ad scdm̄ ver
sum nota q̄ nō obstās. n̄ ma
nifestans: ⁊ etiā mut⁹ tenent̄
q̄n̄ sūt officiales ⁊ p̄nt̄ ipedi
re damnū ⁊ nō faciūt. als nō
tenet̄ ad restōnem. licz peccēt
si p̄nt̄ impedire dānū ⁊ nō fa
ciūt. Tho. i. iij. di. xxij. Pe.
⁊ Alb. Itē etiā pla dic̄ vel

plura de his referunt sup ea
 sicut dignū. de homi. Quan
 tū ad pncipatiōem istud fieri
 p̄ multipliciter Uno modo
 coopando cū alijs ad rapien
 dū. et tūc ad istō tenet qd̄ re
 cepit. v̄l dānificat si nō fuit ī
 causa pncipali l̄ q̄si. Secun
 do mō recipiēdo p̄ viā doni
 de rapina. ⁊ ad illō tenet qd̄
 recipit. Tercio mō p̄ p̄sūma
 tōem rapine. vt vicē ⁊ vesti
 tus: ⁊ hmōi. sic famuli rapro
 rū ⁊ famuli vsurarioꝝ. v̄l ip̄o
 rum vsurarioꝝ q̄ habēt oīa
 de rapina l̄ vsura. ⁊ tenet ad
 illud quod p̄sumūt. Quarto
 mō p̄ dōtatiōem. vt marit⁹ q̄
 sciebat soceꝝ nō h̄se nisi bōa
 rapta ⁊ vsuraria. nō p̄t recipe
 dōtē. ⁊ si recipit tenet restitu
 ere. Si autē filia remanz vi
 dua tenet restituere dōtē. qz
 de alieno ē. s; si nesciebat esse
 tūc diuersa ē op̄io int̄ docto
 res vtz teneat marit⁹ eius l̄
 filia. sed filia videtur teneri.
 Quinto p̄ emptōem rei rap
 te l̄ furtiue. ⁊ si scient̄ fecit ob
 sui vtilitatē. vltra mortē te
 net ad restōez: si inuenit dñz
 rei: si ñ nō reppit paupibus
 erogare tenet v̄l p̄ciū ei⁹. eti
 am si iā p̄sūpsisset. si ñ igno
 rāter: siue s; grātia iur; siue ta

cti a pctō p̄t excusari. s; quā
 do scit tenet ad restōez si non
 dū distraxit: etiā sine p̄cio pe
 titō a dño rei. s; sperat a vēdi
 toze si p̄t. Idē de om̄ib; q̄ suc
 cessiue emerēt rē hāc nisi p̄ul
 distraxerint illā rē. quia bōa
 fide distraxerūt vendēdo. nō
 tenent ip̄i s; emens eam. De
 hac materia vide in. ij. pte sū
 me. Qui impedit aliū in
 iuste a consecutiōe alic⁹ officij
 vel beneficij: l̄ officij ecclesia
 stici l̄ secularis: vbi sibi erat
 iam ius acq̄sitū: tenet ad satis
 factōem talis dāni. Si autē
 nōdum erat sibi ius acq̄sitū
 s; erat ī viā acq̄rēdi tenet ad
 arbitriū boni viri q̄tū p̄t il
 lud dānū in ip̄o dubio estia
 ri. S; l̄ ⁊ q̄ deijcit iniuste ali
 quē ab obtēto iuste. l̄ alit⁹ p̄
 curat eijci. secus cū iuste p̄ce
 dit. Thomas in. iij. dist. xv.
 Qui isert dānū qd̄ ī specie
 restitui nō potest. vt mutila
 tio mēbri cū q̄ ille lucrabat.
 vicē manū ī scribēdo. s; gita
 tē alit⁹ auferēdo p̄cipue p̄ vio
 lētiā ⁊ seductōez: mortē iserē
 do alicui q̄ solo labore nutrie
 bat familiā. q̄ sciēt dādo ad ve
 cturā l̄ vēdēdo equū claudī
 cātē l̄ alz nocinū ⁊ ñ illi idicā
 do. vñ p̄ptori l̄ p̄ductorī seq̄t

Interrogatorii pma pars

nocumentū. teneſ ſatisfacere de hōi ad arbitriū boni vi ri. Si mulier ſupponit ſi bi alienū partū. vſ pcepit de adulterio neſciēte viro. teneſ viro de oībꝫ expenſis factis filio putatiuo ⁊ ſanguineis ⁊ filijs vſ alijs heredibus de his q̄ puenerūt ad eaz bonis. Non tñ teneſ mulier illa ma niſeſtare factū cū piculo vite ſue. Ray. ſed quō agendū ſit vide in ſcda pte ſūme. ti. d re ſtitutiōibꝫ. Si exiſtens ca merariꝫ ſiue theſaurarius co mitatus. qui vulgariter dici tur camerlingꝫ ſeu notarius ſeu aliq̄d hñs officiū p q̄ eſt ſufficiēter ſalaratꝫ. ⁊ n̄bilo minꝫ ab his pſonis cū q̄bus exequit officiū ſuū. puta faci endo cedulas et hōi aliq̄d exigit. vſurpatio ē. nec puto q̄ excuſet eū cōſuetudo ſicut nec a rapina. ppt̄ h̄ enī ſtatu/ unē ſalaria ne petat ab illis. vñ ⁊ peccat. ⁊ dꝫ paupibꝫ ero gari. h̄ dico qꝫ difficile eēt da re tale q̄d pprijs pſonis cuz q̄d modicū ſit. viij. q. v. c. nō ſane. Si cū pecunijs cōi/ tatis q̄s hꝫ in d̄poſito nego/ ciat. ⁊ ſi q̄d cū eis lucrat per ſctus vſurarios teneſ reſti/ tuere vſuras ei a quo accepit

Si vero p̄tractū licitū vi det teneri cōitati ſaltē p̄ pre. vel p̄re paupibꝫ erogare tene tur. Si q̄s ingreſſum i re ligiōem educit: vſ p̄ violētiā vel p̄ſuaſiōel. vltra peccatuz mortale p̄miſſuz eſt excōica/ tus cū violētiā iſert p̄ſone. et teneſ illū vſ alii inducere ad religiōem in ſatisfactōez. U teneſ ipe ingredi ſi nō hꝫ im/ pedimētū. fm̄ Pe. ⁊ Jo. De eo ſo q̄ oīno intēdit igredi religiōez: ſꝫ nōdum ingreſſus reuocat p̄ aliq̄e ab illo p̄po ſito. idē dicūt q̄dā. qñ. ſ. non ex cā iuſta. puta qꝫ i illa reli/ giōe male viuūt. ſꝫ ex cā rati/ onabili

Decimū p̄ceptū de deſide rio hñdi res alienas. c. vñ

Utra pre

v̄ ceptū opis iniuſte vſurpatōis diuer/ ſay ſp̄ez de q̄bꝫ dictū ē. etiaꝫ in t̄ro gādū ē de deſiderio ha bito circa res alienas hñdas ſeu acq̄redas iniuſto mō. q̄d deſideriū ſiue cogitatio ſi eſt cū p̄ſenſu rōil. ⁊ alieꝫ rei nora bil ſp̄ ē pctm̄ mortale eiꝫ ſde ſpeciei cuiꝫ eſt opus illius iuſte acq̄ſitōis. Sic vbi grā deſiderās h̄re p̄ vſural. ē ip̄ſ

vsure. Si p rapinas est rapi
na. Si p viā occultā ē furtū.
Si rem sacrā est sacrilegiuz.
z sic de alijs. iō interrogādū est
quō desiderauit rē alienā: ut
babeat spēs pcti q̄ ē nccaria
psiteri. In his tñ pctis cor/
dis nō tenet ad restōez. Ho
ra etiā cū qs aliqm dānicat
primū i mīmo si hz ppositū
dānicādi i multo si possit:
peccat mortalz. Tñ emētes
z vēdētes q̄ncūqz pari sūt de
cipe primū i mlto si pnt cō/
mode: mortalz peccāt. lz actu
in modico decipiāt.

Octauū pceptū. Nō eris
testis iniuuis.

Demendacio Ca. I.

E mēda

cio. Si dixit men
daciū pnciosuz. i.
qd̄ sit z honorē dei. vt i his q̄
sunt fidei l' dānū notabile p/
rimi spūale l' tpale. mortale ē
fm Tho. ij. ij. s̄bi grā. Si di
xit fornicatōez vl' vsurā non
esse peccatū mortale. Si ne/
gat q̄ ip̄e vl' ali' d̄z dare prio
suo qd̄ ip̄e uouit. z h̄mōi Si
dixit mendaciū in iudicio in
terrogat' a iudice. p̄ur' est
z mortalit' peccatū. fm b̄m
Tho. Si dixit mēdaciū

in cōfessōe de necessario psu
tendis: mortale est. Idē si in
p̄dicatōe studiose: mortale ē.
nisi ex subreptōne vl' subita
locutōe imp̄meditate. Si
psona q̄ dicit mendaciū etiaz
officiosum est psona auctori
tatis et magne reputationis
seu pfectōis possz p accidens
tale mendaciū eē mortale. si
inde seq̄ret q̄ue scandalū i mē
tibz hoim. Si dixit men/
daciū iocosuz. i. causa solaci
l' officiosum. id ē ad vtilitatē
aliquā pseq̄ndā spūale vl' tē/
poralem sine nocumēto alte
ri? semp ē veniale peccatuz.
Tho. ij. ij. q. ij. Si dixit
falsum testimoniū z aliquē
in iudicio: vl' accusauit iniu/
ste. vltra mortale pctm̄ tenet
de om̄i dāno lesō: z etiā ad re
stitutōem fame. vt. l. dicat se
falsuz dixisse. lz postq̄ ille est
punit' nō tenet ppter piculū
qd̄ ei imineret.

De detractōe Ca. ij.

detractio est p quam
aufert fama alterius
z multiplicat. Si
qs iponit alteri aliqd̄ falsuz
qd̄ sit notabile: mortale ē: et
tenet ad restitutōnem fame.
nisi ex h̄ imineret ei magnuz
piculuz. Tho. ij. ij. Si ad

Interrogatorii pars pma

peccatum alterius quod nar-
rat addidit aliqd notabile vl-
tra peccatū tenet ad restōnez
fame. nisi ex h̄ imineret ei ma-
gnū piculū. Tbo. ij. ij. Si
ad peccatū alteri⁹ qd̄ narrat
addidit aliqd̄ notabile vltra
pctm̄ tenet ad restōez fame. si
illud dictū importat infami-
am. Si pctm̄ alteri⁹ mor-
tale cū esset occultū ad diffā-
mandū manifestavit alijs pec-
cavit mortalz. et tenet ad re-
stitutōem fame inq̄ntum pr̄.
nisi illud crimē postea p̄ alias
viā esset publicatū Si pec-
catū alteri⁹ occultū māifesta-
uit n̄ intēdēs diffamare. l'als
nocere. s̄ ex q̄dā loq̄citate. nō
vidz mortale. nisi p̄ accidēs.
viz si ex h̄ seq̄ret diffamatio
illi⁹. puta qz audiētes publi-
cāt. Si accusavit i iudicō
vel denunciavit plato crimen
alterius: non zelo iusticie sed
ex malivolētia peccavit mor-
taliter. sed ad restitutōem fa-
me nō tenet servato ordie iu-
ris Si fecit libellos famo-
sos. id est cedulas siue septa
in detractōnem alterius. po-
nens in loco publico vt legā-
tur. aut cantōnes et hmōi.
mortaliter peccavit. ⁊ tenet
ad restōem fame Si pctm̄

alteri⁹ etiā manifestū narrat
ex odio ⁊ intētōe nocēdi pec-
cat mortalz. sed ad restōnem
fame nō tenet. si alit̄ ex loq̄ci-
tate narrat peccat venialiter

Si defectus alioz q̄ sunt
pctā venialia cōiter recitavit
ex loq̄citate l' aliā indignatō-
ne nō est mortle pctm̄: nisi ex
hoc intenderet etiā diffama-
re. Si significavit pecca-
tū alterius mortale ⁊ ocltū
plato vel pentibus p̄fessori l'
alijs qui sunt p̄sone mature.
vt possit meli⁹ p̄videri. qd̄ p̄-
cipue habet locū cū timetur
de recidivo. nō est peccatū s̄
caritas. Nota tñ cū q̄s tenet
ad restōez fame: si falsū di-
xit. dz dicere his q̄bus dixit
se falsum dixisse. nec excusat.
qz sit ei h̄cūdia magna. Si
autē dixit verum nō debz di-
cere illis se falsū dixisse. quia
esset mēdaciū. s̄ iniuste ⁊ ma-
le dixisse Si q̄s narrat cri-
mē alteri⁹ put̄ audiuit: dicēs
se audiuisse sic ab eo dici. licz
occltū ex loquacitate vl' le-
uitate. nō videt mortale. nec
tenet ad restōnem fame. vel si
est dubiū. Si q̄s bona fa-
cta ab alio dixit mala intenti-
one esse facta. viz p̄pter hy-
pocrisim ⁊ supbiā ⁊ hmōi. i

Ana. 3. aff. v. d.

tendens eū infamare peccat mortaliter. Idē si negat bōa facta ab aliq. si etiā tacet bona q̄ scit cū est necessariū ad liberandū primū. Si audiuit infamatōes et diffamatōes aliorū. Nam si hoc facit qz delectat de infamia eoz peccat mortaliter. Si aut hoc facit qz delectat de loq̄citate sed displicet ei infamatio aliorū non videt mortale. In p̄latis aut q̄ p̄nt hmōi phibere z nō faciūt. mortle videt. di. xxv. s. als ea demū. i glo.

Incipit secūda ps in q̄ tractat de mō interrogandi penitētes a p̄fessore d̄ septē vicij capitalibz. et eoz speciebz. et p̄mo de avaricia. et habz capitula. ix.

De avaricia que est p̄mu viciū capitale.

Titulus primus

Avaricia

tripliciter p̄petrat scz iuste acq̄redo. tenaciter retinendo. z inordinatē amādo. habetqz mltas species. Primus modus scz iniuste acq̄redi de quo supra dictū est in. c. Nō fur-

tum facies. restant tamē alia de quibus dicetur. Secūdus modus retinēdi tenaciter. et tercius scz amandū inordinatē postea inferius ponent.

De symonia Ca. I.

ymonia q̄ ē circa spiritalia. et est sp̄ peccatū mortale in omni casu. Nota qz pecunia q̄ recipitur symonice nō debet restitui ei qui dedit. s. de necessitate debz paupibus erogari. v. illi ecclie i cui in iuriā data ē. Si dedit pecuniā vel aliqd aliqd qd p̄cio possit estimari. p̄ bñdo aliq̄ sacro l' baptismo: eucharistia. benedictione nuptiarz. penitētia. ordinatione crismate. z extrēa unctione. quasi precū huius sacramenti. cui signū est quādo datur vt p̄ciū. z fit pactio cum dante. Idem p̄sumit quādo negat sacramentuz. si non datur pecunia: symonia est: nec excusat cōsuetudo. scus vero est si dat vt elemosinam. z gratis nō coact⁹ s. sponte: et ad seruādū consuetudinē nō coact⁹. Si clericus existēs accepit aliquid tpale. p̄ aliquo sacro dato vel dando vt p̄cium eius. vel qz aliter nō dediss: symonia est